

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

In memoriam Salvador Minuchin (1921 – 2017)

Cor Vreugdenhil

Op 29 oktober 2017 overleed Salvador Minuchin, pionier in de gezins-therapie en erelid van de NVRG. Hij werd 96 jaar.

Minuchin werd in 1921 geboren als oudste zoon in een gezin met drie kinderen. Hij behoorde tot een grote Joodse familie en groeide op in een roerig Argentinië tegen een achtergrond van antisemitisme en politieke onrust. De gevolgen van de economische en politieke crisis die heerste, hadden een grote impact op Minuchin en zijn familie. Zo belandde hij zelfs een tijd in de gevangenis nadat hij in opstand kwam tegen het toenmalige bewind van Juan Perón in de jaren 40. Het belang van familie en zijn plaats in het gezin, waarin hij zich als oudste verantwoordelijk voelde voor zijn jongere broers en het omgaan met een bedreigende en sterk beïnvloedende maatschappelijke context, hebben een grote invloed gehad op zijn werk en ideeën.

Minuchins ouders stimuleerden hem en zijn broers een universitaire opleiding te volgen. Tijdens zijn studie geneeskunde kwam hij in Israël terecht, waarna hij begin jaren 50 in Amerika uiteindelijk zijn bestemming vond door met delinquente jongeren te werken in de achterbuurten van New York.

Omdat hij als psychoanalytisch geschoolde psychiater tot de conclusie kwam dat zijn kennis en vaardigheden ontoereikend waren voor de behandeling van deze jongeren, begon hij hun gezinnen bij de behandeling te betrekken. Hij merkte hoe deze overwegend migrantenfamilies werden gediscrimineerd en gemarginaliseerd, iets wat hij zelf eveneens aan den lijve had ondervonden, en zag daardoor het werken met kansarme gezinnen ook als een emanciperende interventie. Vanuit zijn bevlogen betrokkenheid bij kansarme gezinnen is hij zelfs nog enige tijd politiek actief geweest. Minuchin heeft altijd veel oog gehad voor de maatschappelijke invloed op individuele en gezinsproblemen, al heeft hij later ook openlijk stelling genomen tegen postmoderne stromingen als de narratieve therapie omdat hij vond dat daarin het gezin en de familie weer te weinig werden gezien.

Engels was als een tweede taal voor Minuchin, die eveneens vloeiend Spaans, Hebreeuws en Jiddisch sprak. Tijdens het werken met delinquente jongeren en hun gezinnen kwam hij erachter dat zijn Engels, ondanks zijn accent, de taal van hoogopgeleide blanken was en dat die taal een barrière vormde om in te voegen bij de mensen met wie hij werkte. Door straattaal te spreken en gebruik te maken van metaforen die voor zijn doelgroep van betekenis waren, vond hij ingang. Dit 'invloegen' bij gezinnen is altijd een belangrijk onderdeel geweest van zijn manier van werken.

Door zijn werk met kansarme gezinnen ging Minuchin meer en meer aan theorievorming doen. Het werken met een *one way screen* kreeg een belangrijke plaats in het vergaren en overdragen van kennis. Zijn gedachten publiceerde hij in zijn debuut *Families of the Slum* (Minuchin, 1967). In deze periode startte hij met het opleiden van gezinswerkers. Ook daarin zocht hij voor die tijd onconventionele wegen, bijvoorbeeld door laagopgeleide gezinswerkers met diverse etnische achtergronden te trainen. In dit proces werkte hij intensief samen met Jay Haley.

In de jaren 70 kwam Minuchin regelmatig naar Europa, en in Nederland vond zijn manier van werken veel navolging. Ook tijdens Europese congressen was hij een graag geziene gast en spreker. Veel Nederlandse en buitenlandse collega's werden door zijn passie en manier van werken beïnvloed. Zo was Maurizio Andolfi, ook erelid van de NVRG, kort na Minuchins overlijden in Nederland om daar te spreken op een congres. Als hommage besloot hij het programma om te gooien en stil te staan bij wat Minuchin hem en ons als vakgenoten heeft gebracht.

In de jaren 90 mocht ik Minuchin persoonlijk aan het werk zien in New York en Chicago. Zijn manier van uitdagen, het herdefiniëren van dysfunctionele interactiepatronen en problematisch gedrag tussen gezinsleden, het gebruiken van aansprekende metaforen en het aanzetten tot een andere, meer helpende interactie tussen gezinsleden, lieten op mij een diepe indruk achter. Minuchin was een meester in het invloegen en het in beweging brengen van families en gezinnen.

Een groot man is van ons heengegaan. Zijn zienswijze en werk hebben een diepe en blijvende waarde voor ons vakgebied. Minuchin behoort met een aantal andere pioniers tot de wortels van de kleurrijke boom van de gezinstherapie.

Literatuur

Minuchin, S., Montalvo, B., Guerney, B., Rosman, B. & Schumer, F. (1967). *Families of*

the slums – An exploration of their structure and treatment. New York: Basic books.